

Projekt

z dnia 13 czerwca 2022 r.

Zatwierdzony przez

**UCHWAŁA NR LVI/ /2022
RADY POWIATU GNIEŹNIEŃSKIEGO**

z dnia 23 czerwca 2022 r.

w sprawie: przyjęcia Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gnieźnieńskim na lata 2022 - 2024.

Na podstawie art. 32 ust 1 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 528) oraz art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447) Rada Powiatu Gnieźnieńskiego uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się Program Rozwoju Pieczy Zastępczej w Powiecie Gnieźnieńskim na lata 2022 - 2024, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Gnieźnieńskiego.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Wiceprzewodniczący Rady
Powiatu Gnieźnieńskiego

Jacek Kowalski

Załącznik do uchwały Nr LVI/ /2022
Rady Powiatu Gnieźnieńskiego
z dnia 23 czerwca 2022 r.

Program rozwoju pieczy zastępczej w Powiecie Gnieźnieńskim na lata 2022 - 2024

SPIS TREŚCI:

SPIS TREŚCI:	2
WSTĘP	3
I. DIAGNOZA SYSTEMU WSPARCIA RODZIN NA TERENIE POWIATU GNEŹNIEŃSKIEGO	6
I.1. Stan obecny i działania w zakresie wspierania rodziny w środowisku lokalnym	6
II. DIAGNOZA PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU GNEŹNIEŃSKIEGO	9
II.1. Rodzinna piecza zastępcza	9
II.2. Wsparcie rodzin zastępczych przez koordynatora	11
II.3. Praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej	13
II.4. Objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną i prawną rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych	13
II.5. Współpraca z instytucjami	14
II.6. Realizowane działania wspierające i promujące	15
II.7. Realizowane działania wspierające i promujące rodzicielstwo zastępcze	15
II.8. Realizowane działania wspierające i promujące	16
II.9. Wolontariat	16
III. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA	18
III.1. Opieka i wychowanie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	19
III.2. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej	20
III.3. Mieszkania chronione treningowe	21
IV. WNIOSKI Z DIAGNOZY PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU GNEŹNIEŃSKIEGO	22
V. CELE I ZADANIA PROGRAMU NA LATA 2022-2024	23
VI. CZAS REALIZACJI I ADRESACI PROGRAMU	28
VII. OKOLICZNOŚCI MAJĄCE WPŁYW NA REALIZACJĘ PROGRAMU	28
VIII. KOORDYNACJA PROGRAMU	29
IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU	29
X. MONITORING	29
SPIS TABEL I WYKRESÓW	30

WSTĘP

System pieczy zastępczej to system zintegrowanych działań osób i instytucji mających na celu zapewnienie właściwej opieki i wychowania dzieciom pozbawionym opieki rodzicielskiej. Podstawę prawną do opracowania Programu Rozwoju Pieczy zastępczej wraz z corocznym limitem rodzin zastępczych zawodowych w Powiecie Gnieźnieńskim na lata 2022-2024 stanowi art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 09 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Ustawa poprzedzona jest preambułą, która określa jej cele i wyznacza kierunki działań: „dla dobra dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia, w trosce o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową dla zapewnienia ochrony przysługującym im praw i wolności, dla dobra rodziny, która jest podstawową komórką społeczną oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobra wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci, w przekonaniu, że skuteczna pomoc dla rodziny przeżywającej trudności w opiekowaniu się i wychowaniu dzieci oraz skuteczna ochrona dzieci i pomoc dla nich może być osiągnięta przez współpracę wszystkich osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami”.

Celem pieczy zastępczej jest przede wszystkim praca z rodziną umożliwiającą powrót dziecka do rodziny lub gdy nie jest to możliwe - dążenie do przysposobienia dziecka. Ponadto pobyt w pieczy zastępczej ma na celu przygotowanie dziecka do samodzielnego życia bazując na pozytywnych wzorcach, nawiązywania i podtrzymywania bliskich i społecznie akceptowanych kontaktów z rodziną i rówieśnikami, zdobywanie umiejętności społecznych, pokonywania trudności życiowych, zaspokajanie potrzeb emocjonalnych oraz bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych i kulturalno-rekreacyjnych dzieci. Umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny biologicznej.

Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej funkcjonującej na terenie Powiatu Gnieźnieńskiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi. Przy opracowaniu niniejszego dokumentu wykorzystano m.in. sprawozdania rzeczowo-finansowe z wykonywania przez Powiat zadań z zakresu wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, sprawozdania i informacje własne tuż. Centrum oraz informacje przekazywane przez ośrodki pomocy społecznej. Cele szczegółowe i kierunki działań określone w niniejszym Programie, zostały ustalone na podstawie przeprowadzonej diagnozy oraz rozpoznania środowisk rodzin zastępczych i zgłaszanych potrzeb. Określone kierunki działań uwzględniają potrzeby w zakresie pieczy zastępczej oraz zintegrowaną współpracę z osobami i instytucjami pracującymi na rzecz dziecka i rodziny. W programie położono nacisk na rozwój rodzinnej pieczy zastępczej oraz stworzenie warunków dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej mających na celu uzyskanie przez nich samodzielności życiowej, a tym samym funkcjonowanie poza systemem pomocy społecznej.

Do zadań organizatora rodzinnej pieczy zastępczej zgodnie z art. 76 ust. 4 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej należy przede wszystkim:

- 1) prowadzenie naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej niezawodowej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 2) kwalifikowanie osób kandydujących do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz wydawanie zaświadczeń kwalifikacyjnych zawierających potwierdzenie ukończenia szkolenia, opinię o spełnianiu warunków i ocenę predyspozycji do sprawowania pieczy zastępczej;
- 3) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 4) zapewnienie badań psychologicznych kandydatom do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka oraz rodzinom zastępczym i osobom prowadzącym rodzinne domy dziecka;
- 5) organizowanie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji dyrektora placówki opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego, wydawanie świadectw ukończenia tych szkoleń oraz opinii dotyczącej predyspozycji do pełnienia funkcji dyrektora i wychowawcy w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu rodzinnego;
- 6) zapewnianie rodzinom zastępczym oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji, biorąc pod uwagę ich potrzeby;
- 7) zapewnianie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w ramach grup wsparcia oraz rodzin pomocowych;
- 8) organizowanie dla rodzin zastępczych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka pomocy wolontariuszy;
- 9) współpraca ze środowiskiem lokalnym, w szczególności z powiatowym centrum pomocy rodzinie, ośrodkiem pomocy społecznej, sądami i ich organami pomocniczymi, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz z organizacjami społecznymi;
- 10) prowadzenie poradnictwa i terapii dla osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą i ich dzieci oraz dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej;
- 11) zapewnianie pomocy prawnej osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą, w szczególności w zakresie prawa rodzinnego;
- 12) dokonywanie okresowej oceny sytuacji dzieci przebywających w rodzinnej pieczy zastępczej;
- 13) prowadzenie działalności diagnostyczno-konsultacyjnej, której celem jest pozyskiwanie, szkolenie i kwalifikowanie osób zgłaszających gotowość do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej, rodziny zastępczej, niezawodowej oraz prowadzenia rodzinnego domu dziecka, a także szkolenie i wspieranie psychologiczno-pedagogiczne osób sprawujących rodzinną pieczę zastępczą oraz rodziców dzieci objętych tą pieczą;
- 14) przeprowadzanie badań pedagogicznych i psychologicznych oraz analizy, o której mowa w art.42 ust.7, dotyczących kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej lub prowadzenia rodzinnego domu dziecka;
- 15) zapewnianie rodzinom zastępczym zawodowym i niezawodowym oraz prowadzącym

rodzinne domy dziecka poradnictwa, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji oraz przeciwdziałanie zjawisku wypalenia zawodowego;

- 16) zapewnianie koordynatorom rodzinnej pieczy zastępczej szkoleń mających na celu podnoszenie ich kwalifikacji;
- 17) przedstawianie staroście i radzie powiatu corocznego sprawozdania z efektów pracy;
- 18) zgłaszanie do ośrodków adopcyjnych informacji o dzieciach z uregulowaną sytuacją prawną, w celu poszukiwania dla nich rodzin przysposabiających;
- 19) organizowanie opieki nad dzieckiem, w przypadku gdy rodzina zastępcza albo prowadzący rodzinny dom dziecka okresowo nie może sprawować opieki, w szczególności z powodów zdrowotnych lub losowych albo zaplanowanego urlopu.

Prezentowany Program jest kontynuacją kierunków działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie w latach poprzednich, uzupełniony o potrzeby lokalne oraz obecny stan wynikający z diagnozy.

I. DIAGNOZA SYSTEMU WSPARCIA RODZIN NA TERENIE POWIATU GNIEŹNIEŃSKIEGO

I.1. Stan obecny i działania w zakresie wspierania rodziny w środowisku lokalnym

Dziecku pozbawionemu całkowicie lub częściowo opieki rodzicielskiej powiat zapewnia opiekę i wychowanie w rodzinie zastępczej. Stanowiąc bliskie dziecku środowisko, pozwala nawiązać nowe, a czasem jedyne więzi emocjonalne, a tym samym zapobiec negatywnym dla rozwoju dziecka skutkom sieroctwa. Zadaniem rodzinnej pieczy zastępczej jest stworzenie dziecku stabilnego środowiska zapewniającego właściwe wychowanie i opiekę do czasu powrotu dziecka do rodziny biologicznej bądź do momentu przysposobienia lub usamodzielnienia się. Umieszczenie dziecka w pieczy zastępczej powinno przede wszystkim zapewniać możliwości zaspokajania potrzeb emocjonalnych, bytowych, zdrowotnych, edukacyjnych w sytuacji gdy rodzina naturalna nie jest w stanie tych potrzeb zaspokoić. Piecza zastępcza powinna: przygotować dziecko do odpowiedzialnego i samodzielnego życia oraz pokonywania trudności życiowych; wpajać prawidłowe normy funkcjonowania w społeczeństwie; podtrzymywać kontakty z rodziną i rówieśnikami. Dziecko może pozostać w rodzinie zastępczej do osiągnięcia pełnoletniości, a w przypadku kontynuowania nauki – nie dłużej niż do 25 roku życia. Kandydaci na rodziny zastępcze, podejmując decyzję o utworzeniu rodziny zastępczej powinni mieć świadomość czasowości opieki nad dzieckiem oraz brać pod uwagę i akceptować możliwość powrotu dziecka do rodziny biologicznej lub umieszczenia go w rodzinie adopcyjnej. Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej rodziną zastępczą może zostać małżeństwo lub osoba nie pozostająca w związku małżeńskim, u których umieszczono dziecko w celu sprawowania nad nim pieczy zastępczej. Osoby, które pełnią funkcję rodziny zastępczej powinny dawać rękojmę należytego sprawowania pieczy zastępczej; mieć pełnię władzy rodzicielskiej; wypełniać obowiązek alimentacyjny (w przypadku, gdy taki obowiązek w stosunku do nich wynika z tytułu egzekucyjnego; mieć pełną zdolność do czynności prawnych; być zdolne do sprawowania właściwej opieki nad dzieckiem, co należy potwierdzić odpowiednim zaświadczeniem lekarskim i pozytywną oceną predyspozycji i motywacji sporządzoną przez psychologa. Rodzice zastępczy powinni zapewnić dziecku odpowiednie warunki bytowe i mieszkaniowe umożliwiające dziecku zaspokajanie jego indywidualnych potrzeb, w tym:

- a) rozwoju emocjonalnego, fizycznego i społecznego,
- b) właściwej edukacji i rozwoju zainteresowań,
- c) wypoczynku i organizacji czasu wolnego.

Ustawa w sposób kompleksowy reguluje problematykę wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, w tym działania profilaktyczne skierowane do rodzin zagrożonych dysfunkcją lub przeżywających trudności, zbudowanie mechanizmów pracy z rodziną dziecka, organizację systemu pieczy zastępczej oraz problematykę usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków pieczy. Podejmowane działania w gminie powinny zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie rozpadu rodziny i oddzielenia od niej dziecka.

Tabela 1. Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny w poszczególnych gminach w latach 2019- 2021

Gmina	Lata		
	2019	2020	2021
Kłecko	19	16	20
Niechanowo	0	0	7
Gmina i Miasto Witkowo	18	17	brak danych
Czarniejewo	13	13	14
Mieleszyn	8	9	brak danych
Kiszkowo	0	0	0
Trzemeszno	12	11	9
Gniezno	4	4	5
Miasto Gniezno	29	25	42
Łubowo	11	10	7
SUMA	114	105	104

Źródło: dane własne PCPR pozyskane mailowo od poszczególnych gmin

Tabela 2. Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w poszczególnych gminach w latach 2019- 2021

Gmina	Lata		
	2019	2020	2021
Kłecko	0	1	0
Niechanowo	0	0	0
Gmina i Miasto Witkowo	0	1	brak danych
Czarniejewo	2	3	3
Mieleszyn	0	0	0
Kiszkowo	0	0	0
Trzemeszno	2	3	2
Gniezno	0	0	2
Miasto Gniezno	8	6	12
Łubowo	0	0	0

Źródło: dane własne PCPR pozyskane mailowo od poszczególnych gmin

Tabela 3. Liczba rodzin przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze zagrożone odebraniem dziecka

Gmina	Lata		
	2019	2020	2021
Kłecko	2	1	0
Niechanowo	0	0	0
Gmina i Miasto Witkowo	6	1	brak danych
Czarniejewo	3	3	1
Mieleszyn	0	0	0
Kiszkowo	0	0	0
Trzemeszno	9	5	5
Gniezno	2	2	3
Miasto Gniezno	29	25	42
Łubowo	0	1	2

Źródło: dane własne PCPR pozyskane mailowo od poszczególnych gmin

Tabela 4. Formy wsparcia proponowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej zlokalizowanej na terenie powiatu

Ośrodek Pomocy Społecznej	Poradnictwo specjalistyczne	Mediacje rodzinne	Placówki wsparcia dziennego	Kampanie promujące wartości rodzinne	Praca socjalna	Przydzielenie asystenta rodziny
GOPS Gniezno	-----	-----	-----	-----	realizowane	realizowane
MGOPS Kłecko	-----	-----	-----	-----	-----	-----
MGOPS Czarniejewo	-----	-----	-----	realizowane	realizowane	realizowane
GOPS Kiszewo	-----	-----	-----	-----	realizowane	-----
OPS Mieleszyn	-----	-----	-----	-----	-----	-----
OPS Niechanowo	-----	-----	-----	-----	realizowane	realizowane
GOPS Witkowo	-----	-----	-----	-----	realizowane	realizowane
GOPS Łubowo	-----	-----	-----	-----	-----	-----
MOPS Gniezno	realizowane	-----	realizowane	-----	realizowane	realizowane
OPS Trzemeszno	-----	-----	-----	realizowane	realizowane	realizowane

Źródło: dane własne PCPR pozyskane mailowo od poszczególnych gmin

Zgodnie z Ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, rodziny mogą otrzymać wsparcie poprzez działanie instytucji i podmiotów działających na rzecz dziecka i rodziny, placówek wsparcia dziennego czy rodzin wspierających. Praca z rodziną może być prowadzona w szczególności w formie:

- poradnictwa specjalistycznego
- terapii i mediacji
- usług dla rodzin z dziećmi w tym opiekuńczych i specjalistycznych
- grup wsparcia i grup samopomocowych
- objęcia asystentem rodziny
- pracy socjalnej

W celu dokonania diagnozy sytuacji opiekuńczej na terenie powiatu gnieźnieńskiego, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie, wystąpiło do wszystkich ośrodków pomocy społecznej o dane niezbędne do dokonania analizy.

Z powyższego zestawienia wynika, że gminy w minimalnym stopniu oferują rodzinom w/w formy wsparcia. Najwięcej form w pracy z rodziną stosuje MGOPS Czarniejewo, OPS w Witkowie oraz Miasto Gniezno. Niepokojący jest fakt braku w większości gmin objęcia przez asystentów rodzin opieką rodziców biologicznych, których dzieci zostały zgodnie z Postanowieniem Sądu umieszczone w rodzinach zastępczych.

II. DIAGNOZA PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU GNIEŹNIEŃSKIEGO

II.1. Rodzinna piecza zastępcza

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie jako jednostka organizacyjna powiatu gnieźnieńskiego realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej, wspierania rodziny i systemu pieczy zastępczej, rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych oraz przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zadania te mają na celu poprawę funkcjonowania rodzin jak i zapobieganie i przeciwdziałanie sytuacjom kryzysowym.

Działania podejmowane przez wykwalifikowaną kadrę systemu pomocy społecznej, zatrudnionych koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej niewątpliwie są mocną stroną w realizowaniu tego zadania. Każde dziecko potrzebuje szczególnej ochrony i pomocy ze strony osób dorosłych i środowiska. Jedynie w sytuacji, gdy dobro dziecka w rodzinie naturalnej jest zagrożone (rodzina nie spełnia swoich funkcji, jest zbyt zdegradowana, nie daje dziecku oparcia, nie uczy radzenia sobie w życiu) opiekę nad dzieckiem można powierzyć innej rodzinie - rodzinie zastępczej. Umieszczając dziecko w rodzinie zastępczej uwzględnia się przede wszystkim jego podmiotowość i prawo do wychowania w rodzinie.

Rodzinę zastępczą tworzą małżonkowie lub osoba niepozostająca w związku małżeńskim, u których na mocy postanowienia sądu rodzinnego umieszczono dzieci.

Rodziny zastępcze spokrewnione tworzą osoby najbliższe dziecku tj. dziadkowie lub pełnoletnie rodzeństwo.

Rodziny zastępcze niezawodowe i zawodowe tworzą osoby nie będące wstępniymi lub rodzeństwem dziecka. W rodzinach zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego umieszczane są dzieci w sytuacjach nagłej konieczności zapewnienia im opieki np. w przypadku przemocy w rodzinie.

W rodzinach zastępczych zawodowych specjalistycznych umieszczane są dzieci o specjalnych potrzebach wynikających z niepełnosprawności lub nieletnie matki z dziećmi.

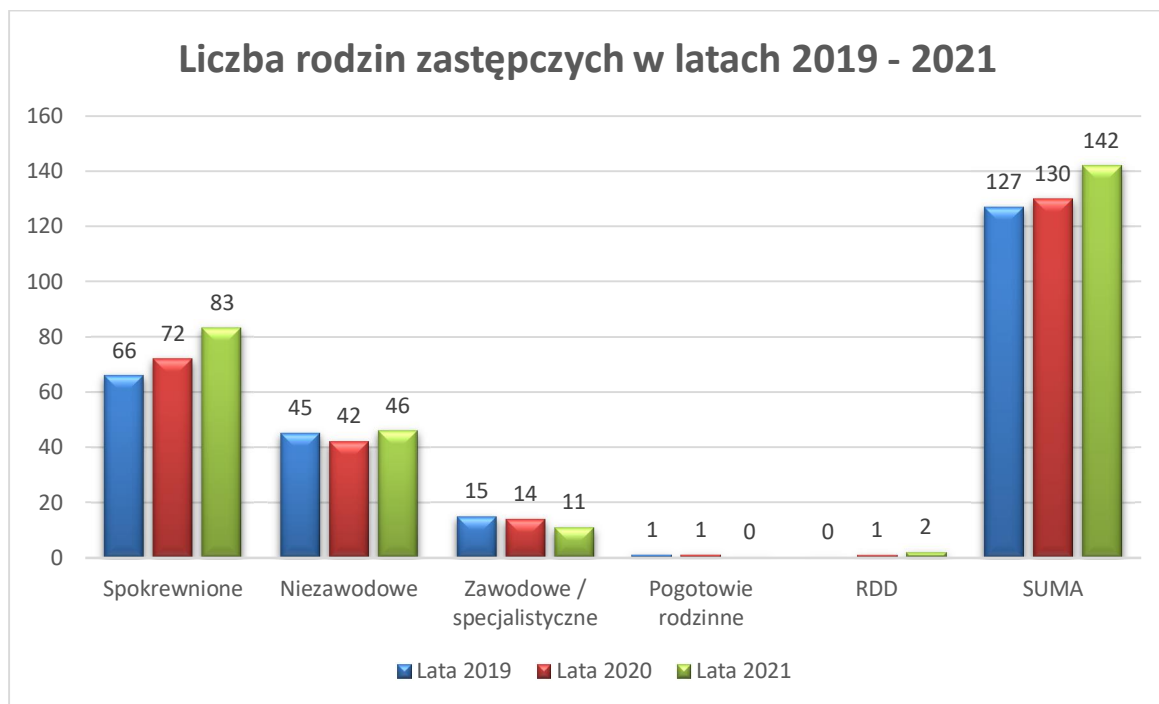
W rodzinnym domu dziecka może przebywać łącznie do 8 dzieci i osób, które osiągnęły pełnoletniość.

Tabela 5. Liczba rodzin zastępczych w latach 2019- 2021

Typ rodziny	Lata		
	2019	2020	2021
Spokrewnione	66	72	83
Niezawodowe	45	42	46
Zawodowe / specjalistyczne	15	14	11
Pogotowie rodzinne	1	1	0
RDD	0	1	2
SUMA	127	130	142

Źródło: dane własne PCPR

Wykres 1. Liczba rodzin zastępczych w latach 2019 - 2021

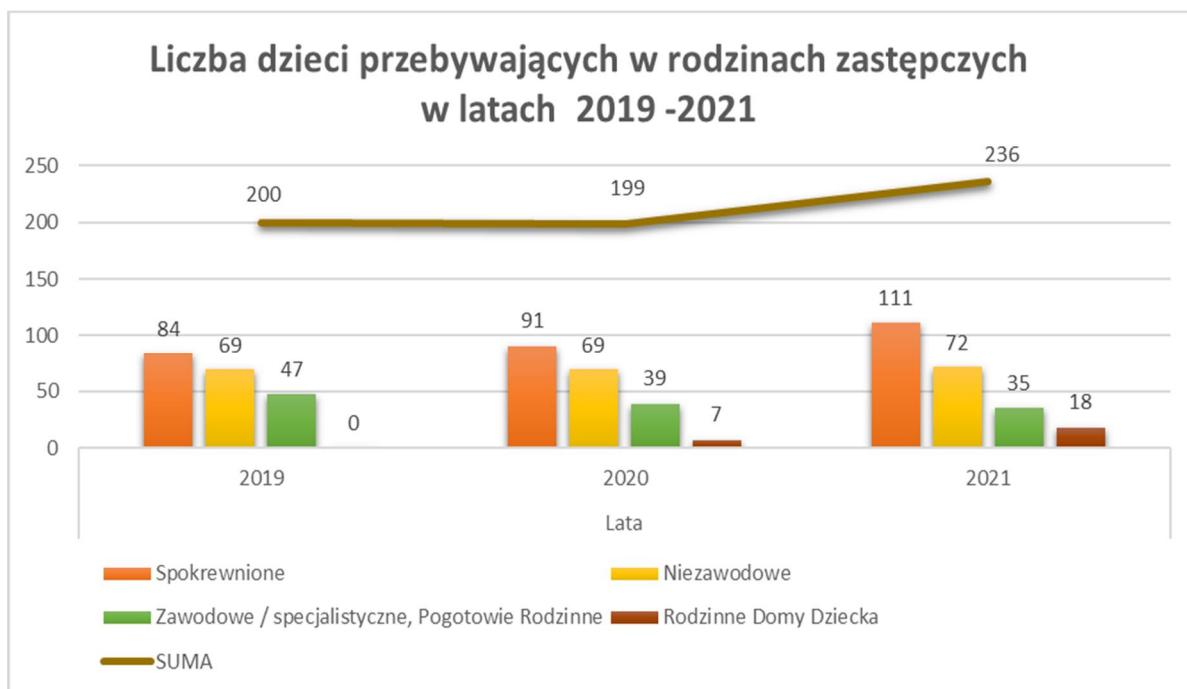

Źródło: dane własne PCPR

Tabela 6. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2019-2021

Typ rodziny	Lata		
	2019	2020	2021
Spokrewnione	84	91	111
Niezawodowe	69	69	72
Zawodowe / specjalistyczne, Pogotowie Rodzinne	47	39	36
SUMA	200	199	219

Źródło: dane własne PCPR

Wykres 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2019-2021

Źródło: dane własne PCPR

Z analizy danych zawartych w tabeli nr 5. wynika, że na terenie powiatu gnieźnieńskiego z roku na rok rośnie liczba rodzin zastępczych niezawodowych i spokrewnionych i liczba dzieci w nich umieszczonych. Należy podkreślić, że zapotrzebowanie na formy rodzinnej pieczy zastępczej (zawodowe i niezawodowe) w zestawieniu z liczbą dzieci umieszczonych w pieczy jest obecnie bardzo duże.

II.2. Wsparcie rodzin zastępczych przez koordynatora

Rodziny zastępcze, na ich wniosek, są wspierane przez koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej, a w stosunku do pozostałych rodzin zastępczych zadania te wykonuje organizator rodzinnej pieczy zastępczej. Na jednego koordynatora przypada nie więcej niż 15 rodzin zastępczych. Koordynator to osoba, która współdziała z rodziną zastępczą i osobami, instytucjami (rodzina biologiczna, OPS, poradnia, przychodnia zdrowia, szkoła itp.) w celu rozwiązania różnych problemów rodziny zastępczej i dziecka. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej otaczają rodziny zastępcze wsparciem, budują z nimi więź terapeutyczną oraz podejmują wspólne działania mające na celu rozwiązanie bieżących trudności wynikających z funkcjonowania rodziny. Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej wykonują swoje obowiązki ustawowe w ramach zadaniowego czasu pracy, głównie w bezpośrednim kontakcie z rodziną i wychowankiem w ich środowisku domowym oraz podejmując systematyczną współpracę z ośrodkami pomocy społecznej, placówkami oświatowymi oraz kuratorami sądowymi.

Koordynatorzy do najczęstszych problemów występujących w rodzinach zastępczych zaliczają:

- zaburzenia więzi dzieci,
- trudności szkolne,

- trudności w kontaktach rodziny zastępczej z rodziną biologiczną,
- trudności okresu dojrzewania wychowanków,
- zaburzenia FAS,
- brak wzajemnego zrozumienia wynikający z różnicy pokoleniowej pomiędzy dzieckiem a opiekunem, przede wszystkim w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- niskie kompetencje wychowawcze opiekunów przede wszystkim w rodzinach zastępczych spokrewnionych,
- zaburzenia zachowania i emocji u dzieci.

Tabela 7. Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora na koniec danego roku

Rodzaj wsparcie rodzin zastępczych	Lata		
	2019	2020	2021
Rodziny objęte wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej	60	60	45
Rodziny objęte wsparciem organizatora rodzinnej pieczy zastępczej	66	69	97

Źródło: dane własne PCPR

Tabela 8. Działania w zakresie pracy z rodziną:

Lp.	Zadania	2017	2018	2019	2020	2021
1.	Liczba rodzin objętych opieką koordynatora, pracownika socjalnego i specjalisty pracy z rodziną	144	138	131	129	142
2.	Liczba dzieci w rodzinach zastępczych	213	192	200	207	236
3.	Liczba wizyt w rodzinach zastępczych	1004	912	1013	366	444
4.	Liczba stworzonych Planów Pomocy Dziecku	375	386	384	385	342
5.	Liczba opinii dotyczących funkcjonowania rodziny wystanych do sądów rodzinnych	275	281	310	237	250
6.	Liczba stworzonych Planów Usamodzielnienia pełnoletnich wychowanków w rodzinach zastępczych	11	-	12	11	8
7.	Liczba dzieci nad którymi pełniona jest opieka prawna	-	-	-	-	1
8.	Udział w spotkaniach rodziców biologicznych z dziećmi przebywającymi w pieczy zastępczej	63	53	153	41	28
9.	Liczba dzieci, które powróciły do rodziców biologicznych	4	2	10	9	1
10.	Liczba dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zgłoszonych do Ośrodka Adopcyjnego	32	17	17	6	19
11.	Udział w Zespołach ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	13	15	16	17	14
12.	Poradnictwo specjalistyczne / rozmowy wspierające	76	81	111	152/107	115
13.	Diagnoza psychofizyczna dziecka	27	34	42	40	29
14.	Opinia psychologiczna	68	72	90	68	40

Źródło: dane własne PCPR

II.3. Praca na rzecz powrotu dziecka do rodziny biologicznej

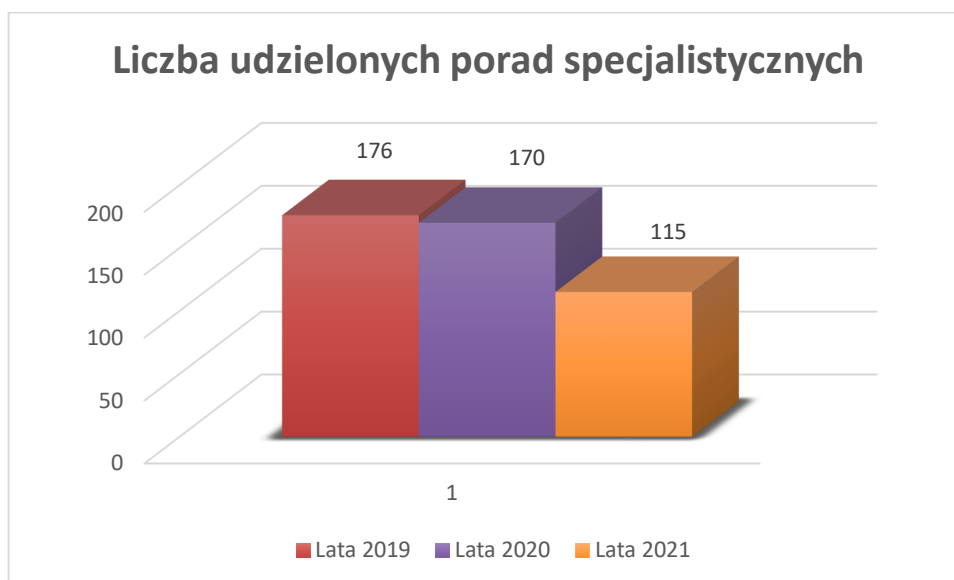
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, dbając o prawidłowe funkcjonowanie rodzin zastępczych, jednocześnie zabiega o stworzenie warunków sprzyjających powrotowi dzieci do domów rodzinnych. W tym zadaniu niezbędna jest współpraca z ośrodkami pomocy społecznej. Każdorazowo asystenci rodziny zapraszani są na posiedzenia Zespołu do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka. Pracownicy Zespołu wspierają rodziców biologicznych i wskazują możliwości poprawy ich sytuacji życiowej, zachęcają do podjęcia terapii, pracy zawodowej. Zachęcają do zabawy z dzieckiem, i pogłębienia relacji. W spotkaniach oprócz koordynatora, wielokrotnie uczestniczy psycholog, który ocenia więzi dzieci z rodzicami oraz udziela wsparcia i porad rodzicom.

II.4. Objęcie pomocą psychologiczno-pedagogiczną i prawną rodzin zastępczych i dzieci w nich umieszczonych

Rodziny zastępcze mogą korzystać ze specjalistycznego poradnictwa oferowanego przez Organizatora rodzinnej pieczy zastępczej jakim jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie. Rodziny zastępcze mają możliwość korzystania z konsultacji psychologicznych prowadzonych przez psychologa działu ds. pieczy zastępczej, który wspomaga rodziny zastępcze, mające trudności z określoną grupą problemów wychowawczych, a także udziela indywidualnych konsultacji. Ponadto zapewnia rodzinom zastępczym poradnictwo, które ma na celu zachowanie i wzmocnienie ich kompetencji rodzicielskich.

W ramach świadczonej pomocy psycholog interweniuje w sytuacjach kryzysowych udzielając wsparcia psychologicznego członkom rodzin przeżywających trudne sytuacje życiowe, a także nowym rodzinom zastępczym – szczególnie w okresie początkowym po przyjęciu dziecka - prowadzi oddziaływania terapeutyczne wspomagające rozwiązywanie problemów w rodzinach zastępczych, - udzielali porad. Wszystkim dzieciom umieszczonym w pieczy zastępczej sporządzana jest diagnoza psychologiczna, która stanowi podstawę do opracowania planu pomocy dziecku. Dzieciom wymagającym szczególnego wsparcia organizuje się terapię psychologiczną oraz konsultacje specjalistyczne. Psycholog Zespołu sporządza opinie psychologiczne pod kątem posiadania odpowiednich predyspozycji i motywacji do sprawowania funkcji rodziców w pieczy zastępczej. Wspiera rodziny zastępcze poprzez bieżące konsultacje, spotkania o charakterze wspierającym. Od czasu wprowadzenia stanu epidemii, psycholog pełnił dyżur telefoniczny, podczas którego wspierał rodziny zastępcze w tym trudnym dla wszystkich okresie. Psycholog wspólnie z koordynatorem odwiedza rodziny zastępcze w środowisku rodzinnym stosuje psychoedukację, poradnictwo oraz monitoruje funkcjonowanie środowiska rodzinnego, w którym wychowują się dzieci.

Wykres 3. Liczba udzielonych porad specjalistycznych w latach 2019-2021

Źródło: dane własne PCPR

II.5. Współpraca z instytucjami

Organizator rodzinnej pieczy zastępczej – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie aktywnie współdziałał z instytucjami i organizacjami w zakresie wspierania rodziny oraz pieczy zastępczej. Partnerami w realizacji zadań byli:

- Ośrodki pomocy społecznej
- Sąd Rejonowy w Gnieźnie, Sąd Rejonowy w Słupcy, Wydział Rodzinny i Nieletnich
- Ośrodek Adopcyjny
- Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej
- Powiatowy Urząd Pracy
- Placówki opiekuńczo - wychowawcze
- Placówki oświatowe
- Policja
- Stowarzyszenie Rodzicielstwa Zastępczego
- Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna
- Organizacje pozarządowe
- Kościoły
- Służba zdrowia

Współpraca z wyżej wymienionymi podmiotami miała na celu podniesienie jakości pracy na rzecz dziecka i rodziny. Charakteryzowała się dynamiką działań oraz ukierunkowana była na rozwiązywanie bieżących problemów i potrzeb, ze szczególnym uwzględnieniem działań mających na celu najdłuższe utrzymanie dziecka w rodzinie biologicznej, a w przypadku umieszczenia w pieczy zastępczej jak najszybszy jego powrót do rodziny.

Pomimo zintegrowanych działań, istnieje potrzeba pogłębienia współpracy i wypracowania standardów mających wpływ na dalszą skuteczną pomoc dzieciom i ich rodzinom.

II.6. Realizowane działania wspierające i promujące

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie – Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej organizuje i propaguje szereg inicjatyw wspierających rodzicielstwo zastępcze.

Organizowane są corocznie festyny rodzinne i inne działania integracyjne.

W celu promowania idei rodzicielstwa zastępczego, cyklicznie na portalach społecznościowych, Facebooku, stronie internetowej PCPR, w lokalnej prasie oraz ogłoszeniach parafialnych ukazywały się informacje dotyczące naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz warunków jakie powinny spełniać osoby zainteresowane pełnieniem tej funkcji. Pracownicy Zespołu Pieczy nawiązali współpracę z Ośrodkami Pomocy Społecznej, które włączyły się w rozpowszechnianie informacji na temat naboru kandydatów na rodziców zastępczych. Na stronach internetowych Ośrodka były umieszczane powyższe informacje. Nawiązano współpracę z lokalnymi mediami. W siedzibie PCPR odbywały się nagrania audycji radiowych oraz wywiady na temat rodzicielstwa zastępczego.

Pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej, prowadzą w siedzibie PCPR punkt konsultacyjny do spraw rodzicielstwa zastępczego. Pracownicy odpowiedzialni za prowadzenie punktu, udzielają kompleksowych informacji na temat rodzicielstwa zastępczego i kwalifikują kandydatów na opiekunów zastępczych. Organizowano również Tydzień otwartych drzwi ds. rodzicielstwa zastępczego, który cyklicznie powtarzano. Na telebimie mieszczącym się w Gnieźnie wyświetlały się przez 30 dni informacje promujące rodzicielstwo zastępcze. Dzięki zintensyfikowanej pracy Zespołu Pieczy Zastępczej, udało się pozyskać nowych kandydatów na rodziców zastępczych.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie zabiegało o popularyzację idei rodzicielstwa zastępczego, poprzez udzielanie informacji o zasadach tworzenia rodzin zastępczych, spotkania z pracownikami służb socjalnych, kuratorami, pedagogami szkolnymi. W celu promowania idei rodzicielstwa zastępczego na portalach społecznościowych, stronie internetowej, w lokalnej prasie oraz ogłoszeniach parafialnych ukazywały się informacje dotyczące naboru kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej oraz warunków jakie powinny spełniać osoby zainteresowane pełnieniem tej funkcji.

II.7. Realizowane działania wspierające i promujące rodzicielstwo zastępcze

Od 2000 r. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie prowadzi szkolenia dla kandydatów na rodziców zastępczych programem „PRIDE: Rodzinna opieka zastępcza”. Program ten stale jest modyfikowany w celu dostosowania do potrzeb i wymogów rodzinnej opieki zastępczej w Polsce. Szkolenie jest bezpłatne dla mieszkańców powiatu gnieźnieńskiego, a jedyny koszt stanowi zakup podręcznika. Szkolenie, jest obowiązkowe. Prowadzi je dwójka wykwalifikowanych Trenerów PRIDE. W trakcie szkolenia, poza zajęciami warsztatowymi, kandydaci przechodzą również badania psychologiczne, których wyniki są omawiane na konsultacji psychologicznej. Kandydaci wypełniają zadania domowe oraz otrzymują dodatkowe materiały edukacyjne. Ponadto mają możliwość porozmawiania z trenerami na konsultacjach indywidualnych w swoim domu oraz w PCPR, zadawania pytań ekspertom i zawodowym rodzinom zastępczym

na sesji panelowej, jak również – odbywają 10-godzinne praktyki w rodzinie zawodowej i/lub w placówkach opiekuńczo-wychowawczych znajdujących się na terenie powiatu gnieźnieńskiego. Po spełnieniu wszystkich wymogów przez kandydatów, zrealizowaniu przez nich wszystkich zadań oraz zgromadzeniu potrzebnych zaświadczeń rodzina uzyskuje kwalifikację na rodzinę zastępczą. Od tego momentu dana rodzina wykazuje gotowość przyjęcia dziecka. Na przestrzeni 2019 – 2021 lat Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie organizowało szkolenie przygotowujące kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej. W 2019 roku szkolenie nie odbyło się z uwagi na niewystarczającą ilość kandydatów. W latach 2020- 2021 odbyły się 2 szkolenia. W maju 2022r., odbędzie się kolejna edycja szkolenia.

Tabela 9. Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziców zastępczych na koniec danego roku

Szkolenia	Rok			Ogółem
	2019	2020	2021	
Liczba przeszkolonych osób	0	7	12	19

Źródło: dane własne PCPR

II.8. Realizowane działania wspierające i promujące

PCPR w Gnieźnie prowadzi grupy wsparcia dla rodzin zastępczych. Są to spotkania w siedzibie tutejszego Centrum, które mają na celu pomoc rodzinom w rozwiązywaniu ich bieżących problemów, wzmocnieniu ich kompetencji związanych z opieką nad przyjętymi dziećmi oraz służą integracji rodzin zastępczych z terenu powiatu gnieźnieńskiego. Na spotkaniach omawiane są bieżące problemy i zagadnienia interesujące uczestników w oparciu o konkretne sytuacje z życia rodzin zastępczych. Ponadto osoby obecne na zajęciach otrzymują dodatkowe materiały i opracowania psychologiczno-pedagogiczne różnych kwestii wiążących się ze wskazówkami postępowania w przypadku określonych trudności wychowawczych np. radzenia sobie z kłamstwem, uczenia samodzielności, technik dyscyplinujących odnoszących się do wzmacniania pozytywnych zachowań, wzmacniania samokontroli dziecka, reagowania na jej brak, efektywnej komunikacji, bądź specyficznych zaburzeń w rozwoju dzieci (zaburzenia więzi – RAD, alkoholowy zespół płodowy – FAS, zespół nadpobudliwości psychoruchowej – ADHD). W czasie trwania grup wsparcia, opiekunowie mają zapewnioną opiekę nad dziećmi. W siedzibie Centrum pracownicy Zespołu Pieczy Zastępczej organizują dla dzieci warsztaty plastyczne, które cieszą się dużym zainteresowaniem.

II.9. Wolontariat

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie współpracuje z gnieźnieńskimi szkołami, aby pozyskać osoby chętne do współpracy w wolontariacie. Wolontariusze włączają się czynnie w zabawy i konkursy dla rodzin zastępczych w czasie trwania festynów z okazji Dnia Rodzicielstwa Zastępczego.

Wnioski końcowe

Skuteczna pomoc dzieciom pozbawionym opieki wymaga skoordynowanego działania różnych instytucji: Powiatowego centrum pomocy rodzinie - organizatora rodzinnej pieczy zastępczej, ośrodków pomocy społecznej, sądu rodzinnego i nieletnich, placówek opiekuńczo-wychowawczych, szkół, przedszkoli, rodzinnych form opieki zastępczej, policji, poradni psychologiczno-pedagogicznych, oraz innych instytucji zajmujących się statutowo pomocą dziecku i rodzinie w zakresie niezbędnym do realizacji zadań wynikających z zapisów ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Bardzo ważną formą opieki nad dzieckiem, gdy nie może jej sprawować rodzina naturalna jest rodzicielstwo zastępcze. Negatywne i traumatyczne doświadczenia dzieci wyniesione z rodziny pochodzenia niezwykle intensywnie wpływają na codzienność dziecka i nowych opiekunów. Istotne w pracy z tą grupą dzieci, jest podjęcie działań zmierzających do odbudowy relacji z innymi, odbudowy poczucia bezpieczeństwa oraz zaufania do osób dorosłych. Wychowywanie się w ciepłej, rodzinnej atmosferze, wypełnionej miłością i poczuciem bezpieczeństwa – to bezwzględne prawo każdego dziecka. Praca z dziećmi pozbawionymi rodziny naturalnej to szczególne wyzwanie wymagające wsparcia i pomocy służb odpowiedzialnych za pieczę zastępczą. Doświadczenie w pracy z rodzinami zastępczymi utwierdza Realizatorów Programu w przekonaniu, że jest to najlepsza forma pomocy dziecku, którego rodzice z różnych przyczyn nie mogą sprawować nad nim opieki. Powiat organizuje szereg działań na rzecz rozwoju rodzinnej pieczy zastępczej poprzez: organizowanie lokalnych akcji promujących rodzicielstwo zastępcze (spoty telewizyjne); organizowanie profesjonalnych szkoleń dla kandydatów na rodziny zastępcze zawodowe, rodziny zastępcze niezawodowe oraz kandydatów deklarujących chęć prowadzenia rodzinnego domu dziecka. Opiekę psychologiczną – pedagogiczną oraz wszechstronne wsparcie rodzinom zapewnia Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej. Propozycja szkoleń dla opiekunów zastępczych jest szeroka, szkolenia dopasowane są do aktualnych potrzeb. PCPR stara się chronić zawodowych rodziców zastępczych przed wypaleniem zawodowym. Organizowane są dla nich warsztaty, podczas których analizowana jest zawodowa i rodzinna kondycja rodziny, oceniana jest efektywność aktualnie stosowanych strategii radzenia sobie ze stresem, doskonalone są umiejętności pokonywania zagrożenia wypaleniem zawodowymi. Opiekunowie nabywają umiejętności radzenia sobie ze stresem przez eliminację lub zmniejszenie destrukcyjnego wpływu stresu na funkcjonowanie zawodowe. Organizator Rodzinnej Pieczy Zastępczej umożliwia rodzinom zastępczym wspólne pokonywanie napotkanych trudności poprzez grupy wsparcia, zapewnia pomoc prawną, psychologiczno-pedagogiczną oraz stałe wsparcie koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Ponieważ rodzina zastępcza jest opieką tymczasową, ORPZ dba o to, aby dzieci miały stały kontakt z rodzicami biologicznymi, tak aby więzi emocjonalne były podtrzymywane oraz aby dzieci zawsze miały szansę powrotu do rodziny pochodzenia. Z uwagi na fakt, iż pracę z rodziną pochodzenia prowadzą ośrodki pomocy społecznej, nie bez znaczenia pozostaje zsynchronizowanie części zadań na poziomie powiatu i gminy. Wszystkie rodzinne formy pieczy zastępczej stwarzają możliwość nawiązania bliższych więzi emocjonalnych, kompensujących deficyty rozwojowe dzieci, dają możliwość właściwego przygotowania do przyszłego samodzielnego dorosłego życia jednostki w warunkach zbliżonych do rodziny

naturalnej. Kluczową rolę w pracy z dziećmi umieszczonymi w pieczy zastępczej stanowi podnoszenie kwalifikacji zawodowych osób pracujących z rodziną i dzieckiem. Program Rozwoju Pieczy Zastępczej dla Powiatu Gnieźnieńskiego na lata 2022-2024 wyznacza nowe kierunki działania oraz zakłada kontynuację dotychczasowych działań uznanych za potrzebne i wartościowe. Program wskazuje również kierunki zmian prowadzonych działań, rozszerzając ofertę lub wprowadzając modyfikację w celu podniesienia ich efektywności. Nowy okres programowania będzie stanowił wyzwanie dla jednostek organizacyjnych Powiatu oraz realizatorów niniejszego dokumentu, w kwestii stworzenia efektywnego i wysoce optymalnego systemu pieczy zastępczej. Budowanie pozytywnego wizerunku rodzicielstwa zastępczego pozwoli na pozyskiwanie kandydatów do pełnienia roli rodziców zastępczych oraz umożliwi organizatorowi rodzinnej pieczy zastępczej, w sytuacji koniecznej, dobór właściwego środowiska zastępczego bez dodatkowego obciążenia już istniejących środowisk zastępczych. Utworzenie nowych rodzin zawodowych, rodzinnych domów dziecka oraz pogotowia rodzinnego jest niezbędnym elementem w realizacji niniejszego Programu.

III. INSTYTUCJONALNA PIECZA ZASTĘPCZA

Placówka opiekuńczo-wychowawcza zapewnia dziecku całodobową ciągłą lub okresową opiekę i wychowanie oraz zaspokaja jego niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, w tym emocjonalne, społeczne, religijne, a także zapewnia korzystanie z przysługujących świadczeń zdrowotnych i kształcenia, oddziaływań terapeutycznych. Podstawą do umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej jest postanowienie Sądu.

Umieszczenie dziecka w całodobowej placówce następuje po wyczerpaniu wszystkich innych możliwości udzielenia pomocy rodzinie biologicznej przez osoby, które zajmują się pracą w obszarze pomocy dziecku i rodzinie. W pierwszej kolejności, kiedy wystąpi konieczność zapewnienia opieki całodobowej, rozważana jest możliwość umieszczenia dziecka w rodzinnej formie opieki zastępczej, a tylko w przypadkach, gdy nie jest to możliwe, małoletni zostaje umieszczony w placówce opiekuńczo – wychowawczej. Umieszczenie dziecka następuje na podstawie postanowienia sądu, na wniosek rodziców dziecka lub osoby trzeciej.

Pomimo stosunkowo dużej liczby rodzin zastępczych, nie zawsze jest możliwość umieszczenia dziecka w rodzinnej formie pieczy zastępczej. Istnieją takie sytuacje, w których nikt z członków rodziny nie chce, bądź z różnych względów nie jest w stanie podjąć funkcji opiekuna zastępczego, natomiast rodzin zastępczych zawodowych jest w dalszym ciągu zbyt mało. W takich sytuacjach małoletnie dzieci trafiają do instytucjonalnych form opieki zastępczej.

Powiat Gnieźnieński prowadzi placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego, które od 01.09.2020 r. zostały włączone w struktury Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie. Należy zwrócić uwagę na fakt, że placówki opiekuńczo-wychowawcze spotkały poważne zmiany, ponieważ w oparciu o art. 95 ust.3 oraz art. 230 Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w ramach standaryzacji usług w obszarze instytucjonalnej pieczy zastępczej należało je przekształcić na placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego, interwencyjnego oraz specjalistyczno-terapeutycznego do 14 miejsc.

W związku z powyższym od stycznia do sierpnia 2021 r. funkcjonowały na terenie powiatu 2 placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego:

- Dom Dziecka w Gnieźnie, ul. Paczkowskiego 16, w którym na dzień 31.08.2021 r. przebywało 13 wychowanków - od 01.09.2021 r. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 2,
- Dom Dziecka w Trzemesznie, ul. Wyszyńskiego 3, w którym na dzień 31.08.2021 r. przebywało 21 wychowanków - od 01.09.2021 r. Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3.

Od września 2021 roku na terenie powiatu gnieźnieńskiego funkcjonują 3 placówki opiekuńczo – wychowawcze typu socjalizacyjnego:

- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 1, ul. Marii Konopnickiej 18, 62-200 Gniezno, w której na dzień 31.12.2021 r. przebywało 14 wychowanków,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 2, ul. Marii Konopnickiej 20, 62-200 Gniezno, w której na dzień 31.12.2021 r. przebywało 14 wychowanków,
- Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza nr 3, ul. Paczkowskiego 16, 62-200 Gniezno, w której na dzień 31.12.2021 r. przebywało 4 wychowanków.

III.1. Opieka i wychowanie w placówkach opiekuńczo-wychowawczych.

Powiat Gnieźnieński zapewnia instytucjonalną opiekę i wychowanie dzieciom całkowicie bądź częściowo jej pozbawionym w ramach socjalizacyjnych placówek opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 10. Placówki opiekuńczo – wychowawcze funkcjonujące na terenie powiatu gnieźnieńskiego

Placówka	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2	Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3
Typ	socjalizacyjna	socjalizacyjna	socjalizacyjna
Liczba miejsc	14	14	9

Źródło: dane własne PCPR

Placówki te zapewniają dziecku całodobową opiekę i wychowanie. W trakcie pobytu w placówce dziecko ma dostęp do kształcenia adekwatnego do jego wieku oraz możliwości rozwojowych, jak również do pomocy psychologiczno-pedagogicznej, odpowiedniej do zaburzeń i odchyleń rozwojowych bądź specyficznych trudności w uczeniu się.

W ramach działań socjalizacyjnych placówki zapewniają dostęp do kształcenia oraz dążą do wyrównywania opóźnień rozwojowych i szkolnych. Organizują dla swoich podopiecznych odpowiednie formy opieki w środowisku. Placówki podkreślając istotę organizacji czasu wolnego w procesie opiekuńczo-wychowawczym dziecka oraz wychodząc naprzeciw integracji swoich podopiecznych z dziećmi i młodzieżą spoza placówek, zapewniają dostęp do szerokiego wachlarza zajęć sportowych.

Łącznie 8 dzieci skierowano w latach 2019 – 2021 do placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie powiatu gnieźnieńskiego.

W trakcie pobytu dziecka w placówce socjalizacyjnej prowadzone są działania mające na celu jego powrót do rodziny naturalnej bądź przeniesienie do rodzinnej formy pieczy zastępczej. W ramach działań zmierzających do powrotu dziecka do rodziny biologicznej, prowadzona jest

intensywna praca z rodziną dziecka, celem usprawnienia jej umiejętności opiekuńczo-wychowawczych.

Tabela 11. Liczba dzieci przyjętych do placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Gnieźnieńskiego w latach 2019-2021.

Placówka	Rok			Suma
	2019	2020	2021	
Zespół Placówek Wsparcia Rodziny w Trzemesznie <i>Droga do Domu</i>	3	1	5	9
Dom Dziecka w Gnieźnie	4	3	2	9
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 1	-	-	0	0
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 2	-	-	0	0
Placówka Opiekuńczo-Wychowawcza Nr 3	-	-	0	0
Razem	7	4	7	18

Źródło: dane własne PCPR

III.2. Usamodzielniani wychowankowie pieczy zastępczej

Pełnoletni wychowankowie opuszczający pieczę zastępczą zostają objęci pomocą dla osób usamodzielnianych zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Osobie opuszczającej, po osiągnięciu pełnoletności rodzinę zastępczą, rodzinny dom dziecka, placówkę opiekuńczo – wychowawczą lub regionalną placówkę opiekuńczo-terapeutyczną przyznaje się pomoc na: kontynuowanie nauki, usamodzielnienie i zagospodarowanie. Ponadto udziela się pomocy w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych oraz zatrudnienia. Zapewnia się również pomoc prawną i psychologiczną.

Dominującym problemem osób usamodzielnianych opuszczających pieczę zastępczą jest trudność w pozyskaniu mieszkania oraz odnalezienie się na rynku pracy. Usamodzielniani wychowankowie mają wiele trudności w poruszaniu się po wszelkiego rodzaju instytucjach (w tym załatwianiu spraw urzędowych), jak i gospodarowaniu domowym budżetem.

Tabela 12. Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z przysługujących form pomocy w latach 2019-2021

Formy pomocy	Lata		
	2019	2020	2021
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	33	24	24
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	14	7	9
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	17	7	8

Źródło: dane własne PCPR

Tabela 13. Liczba wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z przysługujących form pomocy w latach 2019-2021

Formy pomocy	Lata		
	2019	2020	2021
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	8	10	13
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	3	3	1
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	3	2	11

Źródło: dane własne PCPR

Tabela 14. Kwoty wypłaconych świadczeń wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019-2021

Formy pomocy	Lata		
	2019	2020	2021
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	130 634,64zł	113 955,41zł	133 382,13zł
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	70 323,00zł	34 697,00zł	51 691,00zł
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	28 386,00zł	11 039,00zł	16 596,00zł

Źródło: dane własne PCPR

Tabela 15. Kwoty wypłaconych świadczeń wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2019-2021

Formy pomocy	Lata		
	2019	2020	2021
Pomoc pieniężna na kontynuację nauki	15 359,90zł	34 837,45zł	55 992,83zł
Pomoc pieniężna na usamodzielnienie	12 144,00zł	17 348,00zł	7 458,00zł
Pomoc pieniężna na zagospodarowanie	4 731,00zł	3 154,00zł	18 191,00zł

Źródło: dane własne PCPR

III.3. Mieszkania chronione treningowe

W powiecie gnieźnieńskim funkcjonują 2 mieszkania chronione treningowe, które przeznaczone są dla pełnoletnich usamodzielnianych wychowanków placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin zastępczych z terenu powiatu gnieźnieńskiego, nie dysponujących własnym mieszkaniem lub pozbawionym możliwości powrotu do rodziny, a wskazujących w planie usamodzielnienia powiat gnieźnieński jako miejsce osiedlenia. Mieszkanie przeznaczone jest na jednoczesny pobyt trzech osób usamodzielnianych. Usamodzielniane osoby mają szansę doświadczenia samodzielnego funkcjonowania przy życzliwym wsparciu opiekuna mieszkania. Uczą się właściwego dysponowania pieniędzmi, prowadzenia gospodarstwa domowego, załatwiania spraw urzędowych, zaspokajania codziennych życiowych potrzeb, efektywnego zarządzania czasem, poszukiwania pracy, uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej, a także odpowiedzialności za swoje decyzje.

Tabela 16. Liczba usamodzielnianych wychowanków korzystających z mieszkań chronionych treningowych na terenie powiatu gnieźnieńskiego w latach 2019-2021

Formy pomocy	Lata		
	2019	2020	2021
Pobyty w mieszkaniu chronionym treningowym	6	7	6

Źródło: dane własne PCPR

IV. WNIOSKI Z DIAGNOZY PIECZY ZASTĘPCZEJ NA TERENIE POWIATU GNIĘŹNIEŃSKIEGO

- 1) Objęcie większej ilości rodzin zastępczych wsparciem koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej
- 2) Utworzenie dodatkowego etatu koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej
- 3) Utworzenie dodatkowego etatu psychologa
- 4) Ustanowienie rodzin zastępczych zawodowych
- 5) Ustanowienie rodzin zastępczych zawodowych pełniących funkcję pogotowia rodzinnego.
- 6) Utworzenie Rodzinnego domu dziecka
- 7) Sukcesywne organizowanie szkoleń dla rodzin zastępczych
- 8) Objęcie większej ilości rodzin biologicznych wsparciem asystenta w celu powrotu dziecka z rodziny zastępczej do domu rodzinnego.
- 9) Zintensyfikowanie działań promujących rodzicielstwo zastępcze celem pozyskania nowych kandydatów na rodziców zastępczych
- 10) Kontynuowanie prowadzenia mieszkań chronionych dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej
- 11) Kontynuacja pozyskiwania lokali dla usamodzielnianych wychowanków z zasobów gminnych oraz miejskich na rzecz usamodzielnianych wychowanków
- 12) Poszerzenie współpracy z Powiatowym Urzędem Pracy w kierunku aktywizacji zawodowej pełnoletnich wychowanków pieczy zastępczej

V. CELE I ZADANIA PROGRAMU NA LATA 2022-2024

Cel	Zadanie	Realizacja	Wskaźniki realizacji
PROMOCJA I ROZWÓJ RODZINYCH FORM PIECZY ZASTĘPCZEJ	Podnoszenie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat rodzicielstwa zastępczego. Propagowanie idei rodzicielstwa zastępczego	Konferencje, kampanie społeczne, broszury, ulotki, materiały promujące audycje radiowe, media, ogłoszenia, spotkania z rodzinami, festyny integracyjne	• liczba uczestników • liczba materiałów reklamowych • ilość spotkań • liczba kampanii i działań promocyjnych • zapewnienie w budżecie środków finansowych na organizację rodzicielstwa zastępczego • liczba metod i form pozyskiwania kandydatów • liczba rodzin zastępczych biorących udział w festynach
	Pozyskiwanie kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Ogłoszenia w mediach, ulotki, broszury, ogłoszenia parafialne	• liczba ogłoszeń
	Prowadzenie szkoleń dla kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej	Szkolenia	• liczba osób zakwalifikowanych na szkolenie • liczba wydanych zaświadczeń kwalifikacyjnych
	Zapewnienie pomocy i wsparcia osobom sprawującym rodzinną pieczę zastępczą w szczególności w ramach grup wsparcia, i rodzin pomocowych	Grupy wsparcia	• liczba uczestników objętych wsparciem, • liczba spotkań
	Możliwość skorzystania przez rodziny zastępcze z poradnictwa: prawnego, psychologicznego i pedagogicznego	Poradnictwo specjalistyczne	• liczba udzielonych porad
	Współpraca w zakresie przeprowadzenia Okresowych ocen sytuacji dzieci (psycholog, pedagog, koordynator)	Przeprowadzenie ocen	• liczba sporządzonych ocen

	przedstawiciel Ośrodka Adopcyjnego, kurator)		
	Przyznanie rodzinom zastępczym ustawowych świadczeń obowiązkowych i fakultatywnych	<i>Wypłata świadczeń</i>	• Wypłacona kwota
	Zabezpieczenie finansowe dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej	<i>Złożenie pozwu alimentacyjnego do Sądu Rejonowego</i>	• liczba złożonych pozwów do Sądu o zasądzenie alimentów dla dzieci pozostających w pieczy zastępczej
	Zawieranie porozumień z innymi powiatami w zakresie ponoszenia wydatków lub ich zwrotu na opiekę i wychowanie dzieci w rodzinnej pieczy zastępczej	<i>Zawarcie porozumienia</i>	• liczba podpisanych porozumień
	Realizacja projektów przyczyniających się do poprawy jakości usług świadczonych w zakresie pieczy zastępczej	<i>PCPR</i>	• liczba osób, instytucji zaangażowanych do realizacji projektu
	Organizowanie obchodów Dnia Rodzicielstwa zastępczego	<i>Festyny, imprezy,</i>	• liczba imprez
	Pozyskiwanie kandydatów na wolontariuszy	<i>Współpraca ze szkołami</i>	• liczba kandydatów • liczba nawiązanych kontaktów z kandydatami na wolontariuszy • liczba dzieci objętych wsparciem wolontariuszy,
	Organizowanie szkoleń doskonalących kompetencje wychowawcze i opiekuńcze dla rodzin zastępczych	<i>Szkolenia, warsztaty</i>	• liczba uczestników
	Współpraca z Ośrodkami Pomocy Społecznej w zakresie pracy z rodzinami biologicznymi		• liczba sporządzonych planów pomocy dziecku

	Określenie corocznego limitu nowych rodzin zastępczych zawodowych i rodzinnych domów dziecka 2022 -2 2023 -2 2024 -2	<i>Szkolenie PCPR</i>	• liczba przeszkolonych osób • liczba osób zakwalifikowanych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej zawodowej • liczba nowopowstałych lub przekształconych rodzin zastępczych niezawodowych w zawodowe
	Pozyskiwanie środków finansowych oraz realizacja projektów	<i>PCPR</i>	• liczba zrealizowanych projektów, • kwota pozyskanych środków
UDZIELANIE WSZECHSTRONNEJ POMOCY RODZINIE W POWROCIE DZIECI Z PIECZY ZASTĘPCZEJ	Praca z rodziną w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Współpraca asystenta rodziny z koordynatorem rodzinnej pieczy zastępczej	<i>OPS, PCPR</i>	• liczba skoordynowanych planów pracy z rodziną i planów pomocy dziecku
	Organizowanie spotkań dziecka z rodzicami biologicznymi oraz odwiedzin dzieci w pieczy zastępczej	<i>Udział w spotkaniach pracowników PCPR</i>	• liczba spotkań
	Ocena sytuacji dziecka i rodziny w ramach pracy Zespołu dotycząca możliwości powrotu dziecka do rodziny biologicznej	<i>Udział w Zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka PCPR</i>	• liczba Zespołów
	Objęcie rodziny, której dzieci są w pieczy zastępczej wsparciem asystenta	<i>OPS</i>	• liczba asystentów
	Rozszerzenie dostępności do konsultacji i poradnictwa specjalistycznego w każdej gminie	<i>OPS</i>	• liczba i formy udzielanego wsparcia rodzinom przez OPS
	Promowanie wartości rodziny poprzez organizowanie festynów, spotkań, grup wsparcia oraz kampanii medialnych	<i>OPS, PCPR</i>	• liczba kampanii i działań promujących wartości rodzinne

	Mobilizowanie rodziców do udziału w warsztatach szkoły dla rodziców lub programach korekcyjno-edukacyjnych mających na celu poszerzenie kompetencji opiekuńczo - wychowawczych	<i>OPS, PCPR</i>	• liczba spotkań
	Umożliwianie mediacji rodzinnych	<i>OPS</i>	• liczba mediacji
POLEPSZANIE FUNKCJONOWANIA INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	Wzmocniona praca Zespołów do spraw okresowej oceny sytuacji dzieci działających w placówkach	<i>Udział w Zespołach do spraw okresowej oceny sytuacji dziecka</i>	• liczba Zespołów
	Intensywna praca pracowników placówki z wychowankami w zakresie edukacji szkolnej kształtowania właściwych zachowań	<i>Placówka opiekuńczo-wychowawcza</i>	• liczba wychowanków objętych pomocą
	Intensywna praca placówki z rodzinami naturalnymi, asystentami pieczy zastępczej w celu powrotu dziecka do rodziny naturalnej	<i>Placówka opiekuńczo-wychowawcza</i>	• liczba rodzin
	Pozyskiwanie rodzin zaprzyjaźnionych i rodzin zastępczych dla wychowanków	<i>Placówka opiekuńczo-wychowawcza</i>	• liczba rodzin zaprzyjaźnionych
	Pozyskiwanie rodzin zaprzyjaźnionych i rodzin zastępczych dla wychowanków	<i>Placówka opiekuńczo-wychowawcza</i>	• liczba rodzin zaprzyjaźnionych
	Zawieranie porozumień z innymi powiatami w zakresie ponoszenia lub zwrotu wydatków za pobytu dzieci w placówce	<i>Zawarcie porozumienia PCPR</i>	• liczba zawartych porozumień
	Tworzenie grup wsparcia	<i>Utworzenie grupy PCPR</i>	• liczba spotkań grup wsparcia

WSPIERANIE PROCESU USAMODZIELNIENIA DLA WYCHOWANKÓW RODZINNEJ I INSTYTUCJONALNEJ PIECZY ZASTĘPCZEJ	- umożliwienie pobytu w mieszkaniu chronionych - wsparcie działań wychowanka w pozyskaniu lokalu z zasobów miejskich/gminnych - wsparcie w poszukiwaniu zatrudnienia na rynku pracy	Wydanie decyzji o umieszczeniu w mieszkaniu chronionym Udzielone porady PCPR	• liczba osób, którym udzielono wsparcia
	Pomoc finansowa na - kontynuowanie nauki - zagospodarowanie - usamodzielnienie	Wydanie decyzji administracyjnej PCPR	• liczba wydanych decyzji i kwoty świadczeń
	monitorowanie indywidualnych programów usamodzielnienia	Współtworzenie IPU, współpraca z opiekunami usamodzielnienia PCPR	• liczba realizowanych IPU

VI. CZAS REALIZACJI I ADRESACI PROGRAMU

Program obejmuje lata 2022 – 2024. Odbiorcami programu są rodziny i dzieci zamieszkujące w powiecie gnieźnieńskim, w tym:

- 1) Rodziny, które wymagają pomocy nie tylko materialnej, ale głównie socjalnej oraz specjalistycznej (psychologicznej, prawnej, pedagogicznej);
- 2) Rodziny, w których występuje problem przemocy, uzależnień, trudności w funkcjonowaniu psychospołecznym oraz rodziny przechodzące kryzysy rozwojowe;
- 3) Dzieci i młodzież z rodzin z „grupy ryzyka” (w tym: zagrożenia zaburzeniami funkcjonowania psychospołecznego, rozwojowego i edukacyjnego);
- 4) Dzieci i młodzież zagrożona demoralizacją;
- 5) Dzieci w placówkach opiekuńczo – wychowawczych;
- 6) Rodziny zastępcze,
- 7) Usamodzielniani wychowankowie rodzin zastępczych, placówek opiekuńczo-wychowawczych i innych.

VII. OKOLICZNOŚCI MAJĄCE WPŁYW NA REALIZACJĘ PROGRAMU

1. Zagrożenia:

- Pomimo corocznego pozyskiwania kandydatów na rodziców zastępczych obserwuje się deficyt osób gotowych do pełnienia funkcji rodziny zastępczej
- Brak chętnych rodzin zastępczych na przyjęcie dzieci starszych, liczego rodzeństwa, dzieci niepełnosprawnych;
- Niespójne (nieczytelne) przepisy;
- Niezadawalające efekty pracy z rodzinami biologicznymi;
- Trudności we współpracy z innymi instytucjami zajmującymi się dzieckiem i rodziną;
- Uzależnienie od terminów rozstrzygania spraw w innych urzędach, np. w sądzie;
- Niechętny udział usamodzielnianych wychowanków rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w proponowanych formach wsparcia;
- Brak łatwego dostępu do specjalistów.

2. Szanse :

- Obecnie funkcjonujący i sprawdzający się system wsparcia: szkolenia, pomoc specjalistyczna, grupy wsparcia;
- Wyszkolona i zmotywowana do pracy kadra;
- Objęcie wszystkich rodzin zastępczych wsparciem merytorycznym przez

koordynatorów i specjalistów pracy z rodziną,

- Sprawdzające się dotychczas planowanie środków finansowych i wystarczające zabezpieczenie na kolejny rok budżetowy
- Pozyskiwanie corocznie kandydatów na rodziców zastępczych.

VIII. KOORDYNACJA PROGRAMU

Realizatorem Programu jest samorząd Powiatu Gnieźnieńskiego, w imieniu którego działa Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie.

Zadania Koordynatora Programu obejmują:

- a) nadzór nad realizacją Programu,
- b) pozyskiwanie partnerów w realizacji Programu,
- c) promocję Programu,
- d) zarządzanie Programem,
- e) monitoring i ewaluację realizacji całego programu.

IX. ŹRÓDŁA FINANSOWANIA PROGRAMU

W realizacji działań programowych stosowane będą mechanizmy finansowe pozwalające na jak najskuteczniejsze i najpełniejsze wykonywanie założonych zadań. Szczególne znaczenie ma tutaj zaangażowanie środków pochodzących z różnych źródeł, takich jak:

1. budżetu samorządu powiatowego,
2. budżetu samorządów gminnych,
3. środki budżetu państwa.
4. budżetu innych powiatów,
5. innych funduszy i programów.

Planowanie wydatków na poszczególne działania może być dokonywane corocznie, po uzyskaniu informacji o wielkości środków pozyskanych na dany rok.

X. MONITORING

Nieodzownym elementem towarzyszącym realizowaniu Programu jest jego monitorowanie i ocena realizacji. Ocena poszczególnych działań realizowanych w ramach celów będzie dokonywana corocznie, co pozwoli na bieżące śledzenie stopnia ich wykonania oraz wprowadzenie ewentualnych korekt lub zmian. Ocena Programu, która zostanie przeprowadzona po zakończeniu jego realizacji, pozwoli określić wszystkie uzyskane efekty oraz wskazać czynniki, które ułatwiały bądź utrudniały jego realizację

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie raz w roku będzie przedkładało informacje o realizacji Programu Rozwoju Pieczy Zastępczej Radzie Powiatu Gnieźnieńskiego.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

SPIS TABEL:

Tabela 1. Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny w poszczególnych gminach w latach 2019- 2021	7
Tabela 2. Liczba rodzin objęta pomocą asystenta rodziny w przypadku umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej w poszczególnych gminach w latach 2019- 2021	7
Tabela 3. Liczba rodzin przejawiających trudności opiekuńczo-wychowawcze zagrożone odebraniem dziecka.....	7
Tabela 4. Formy wsparcia proponowane przez Ośrodki Pomocy Społecznej zlokalizowanej na terenie powiatu	8
Tabela 5. Liczba rodzin zastępczych w latach 2019- 2021	9
Tabela 6. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2019-2021	10
Tabela 7. Liczba rodzin objętych wsparciem koordynatora na koniec danego roku	12
Tabela 8. Działania w zakresie pracy z rodziną:	12
Tabela 9. Liczba przeszkolonych kandydatów na rodziców zastępczych na koniec danego roku	16
Tabela 10. Placówki opiekuńczo – wychowawcze funkcjonujące na terenie powiatu gnieźnieńskiego..	19
Tabela 11. Liczba dzieci przyjętych do placówek opiekuńczo-wychowawczych funkcjonujących na terenie Powiatu Gnieźnieńskiego w latach 2019-2021.....	20
Tabela 12. Liczba wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z przysługujących form pomocy w latach 2019-2021.....	20
Tabela 13. Liczba wychowanków instytucjonalnej pieczy zastępczej, którzy skorzystali z przysługujących form pomocy w latach 2019-2021	20
Tabela 14. Kwoty wypłaconych świadczeń wychowankom rodzinnej pieczy zastępczej w latach 2019-2021	21
Tabela 15. Kwoty wypłaconych świadczeń wychowankom instytucjonalnej pieczy zastępczej w latach 2019-2021	21
Tabela 16. Liczba usamodzielnianych wychowanków korzystających z mieszkań chronionych treningowych na terenie powiatu gnieźnieńskiego w latach 2019-2021.....	21

SPIS WYKRESÓW:

Wykres 1. Liczba rodzin zastępczych w latach 2019 - 2021	10
Wykres 2. Liczba dzieci przebywających w rodzinach zastępczych w latach 2019-2021	11
Wykres 3. Liczba udzielonych porad specjalistycznych w latach 2019-2021	14

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 180 pkt 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 447) do zadań własnych powiatu należy opracowanie i realizacja 3-letnich powiatowych programów dotyczących rozwoju pieczy zastępczej, zawierających między innymi coroczny limit rodzin zastępczych i zawodowych. Program został przygotowany w oparciu o diagnozę sytuacji pieczy zastępczej, funkcjonującej na terenie Powiatu Gnieźnieńskiego oraz o aktualne potrzeby wynikające z konieczności umieszczania dzieci poza rodzinami biologicznymi. Program stanowi kontynuację kierunków działań podejmowanych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gnieźnie w latach poprzednich, uzupełniony o potrzeby lokalne oraz obecny stan wynikający z diagnozy.